

A Magyar Köztársaság Nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Nagy Márta ügyvéd által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek a Potoczki Ügyvédi Iroda ügyintéző dr. Potoczki Iván ügyvéd által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Tolna Megyei Bíróság 13.G.40.064/2009/39. számú ítélete ellen a felperes 40. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 518.750,- (ötszáztizennyolcezer-hétszázötven) forint másodfokú perköltséget, és az állami adóhatóság felhívására 900.000,- (kilencszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes részvénytársaságot az 1999. november 8-án elfogadott alapszabállyal a felperes és a B. K. és Sz. Kft. alapította. A jegyzett tőke az alapításkor 62.500.000,- forint volt, mely 2008. szeptember 30-án 63.280.000,- forintra emelkedett. A jegyzett tőke az alapításkor 6.250 db egyenként 5.000,- Ft névértékű törzsrészcévből, 4.050 db egyenként 5.000,- Ft névértékű likvidációs hányadhoz fűződő nem szavazó elsőbbségi részvénytől, 2.000 db egyenként 5.000,- Ft névértékű tízszeres szavazati jogot biztosító „A” sorozatú szavazatelsőbbségi részvénytől és 200 db egyenként 5.000,- Ft névértékű „B” szavazatelsőbbségi részvénytől állt. A törzsrészvények száma 2008. szeptember 30-án 6.406 db-ra nőtt. Az alapításkor a felperesnek 5.750 db törzsrészvénye, 4.050 db likvidációs hányadhoz fűződő nem szavazó elsőbbségi

részvénye és 200 db „B” sorozatú elsőbbségi részvénye, a B. Kft.-nek 500 db törzsrészvénye és 2.000 db tízszeres szavazati jogot biztosító „A” sorozatú elsőbbségi részvénye volt. Az alapszabály 8.2. pontjában meghatározott kérdésekben közgyűlési határozat a „B” sorozatú szavazatelsőbbbségi részvényesek egyszerű többségének igen szavazatával hozható meg. A részvénykönyv 2006. január 15-i bejegyzése szerint a 200 db „B” sorozatú elsőbbségi részvényből 120 db S. M. tulajdonába került, aki a felperes elnöke és az alperes vezérigazgatója volt.

Az alapszabály 8.4. pontja szerint a törzsrészvényt átruházással nem szerezhetik meg azok akik nem alapítók, és akik az alapításkor nem voltak tagjai, alkalmazottai és nyugdíjasai a felperesnek. A tízszeres szavazati jogot biztosító „A” sorozatú szavazatelsőbbbségi részvényt átruházással csak az alapító tulajdonosok szerezhetik meg. A „B” sorozatú szavazatelsőbbbségi részvényt átruházással csak az alapítók mindenkori tisztségviselői szerezhetik meg.

Az alperes részvénytársaság megalapítását követően a felperes vagyonának apportálása mellett az alpereshez került át, az alperes korábbi kereskedelmi tevékenységének meghatározó része a felperesnél foglalkoztatott dolgozók átvétele mellett.

1999. és 2008. között a felperes csökkent bevételű gazdasági tevékenysége mellett került sor a szövetkezeti üzletrészek visszavásárlására, a korábbi célrészjegyek visszafizetésére, és egyéb a szövetkezetet terhelő kötelezettségek rendezésére. Ezt részben az alperes finanszírozta, és ebből eredően mintegy 25.000.000 forintos követelése keletkezett a felperessel szemben. A részvénykönyvi bejegyzések szerint a felperes 2008. szeptember 30-ától 5885 db törzsrészvénnel, 4050 db likvidációs hányadhoz fűződő nem szavazó elsőbbségi részvénnel, és 80 db „B” sorozatú elsőbbségi részvénnel rendelkezett. Az alperes közgyűlése 2008. november 3-án az alperes vezérigazgatóját saját részvény vásárlására hatalmazta fel. A közgyűlési határozat szerint az alperes 5755 db törzsrészvényt, 3300 db likvidációs hányadhoz fűződő nem szavazó elsőbbségi részvényt, és 80 db „B” sorozatú szavazatelsőbbbségi részvényt vásárol meg. Az ellenérték legalacsonyabb összege 5,- Ft, a legmagasabb összege a névérték 46 %-a lehet. A közgyűlése felhatalmazása azon a megfontoláson alapult, hogy 2008. évben saját gazdasági helyzetéből is következően megkívánta szüntetni a felperes tevékenységének további finanszírozását, el kívánták számolni, és az alperes könyveiből kivezetni a felperes mintegy 25.000.000,- forint összegű tartozását, és egyben el kívánták indítani a felperes jogutód nélküli megszüntetését. A szövetkezet végelszámolással történő megszüntetése a szövetkezeti tagok passzivitása miatt nem volt megvalósítható. A felperes elnöke, és az alperes igazgatósági elnöke ugyanaz a személy, S. M. volt, így az alperes tisztában volt azzal, hogy a felperes tartozásának kiegyenlítésére vagyoni fedezettel nem rendelkezik, a felhalmozódott tartozásnak az alperes könyveiből való kifizetésére megoldásként kínálkozott a részvények átruházása, és azok alperest terhelő ellenértékének a felperes tartozásába beszámítása.

A felperes a 2008. november 13-án kelt szerződéssel eladta az alperesnek 5750 db törzsrészcéjét, 3300 db likvidációs hányadhoz fűződő nem szavazó elsőbbségi részvényét, és 80 db „B” sorozatú szavazatelsőbbségi részvényét 21.000.000,- forint vételár ellenében azzal, hogy a vevő a vételárat az eladó tartozásába beszámította, az eladó pedig a vételár beszámítással történt kiegyenlítését elfogadta. Megállapodásukat a felek 2008. november 20-án módosították, az átruházott törzsrészcéjek számát 5885-ben jelölték meg, a megállapított 21.000.000,- forint vételár azonban változatlan maradt. A megállapodások során a felek figyelemmel voltak arra, hogy az ellenérték meghatározása az alperes részére tényleges fizetési kötelezettséget ne eredményezzen, illetve maradjon fenn a felperessel szemben egy olyan kisebb összegű követelés, amely alapján, mint hitelező az alperes a felperessel szemben felszámolási eljárást tudjon kezdeményezni.

A részvényátruházást követően az alperes kezdeményezésére indított felszámolási eljárásban a Tolna Megyei Bíróság számú végzésével a felperes fizetéseképtelenségét megállapította, és felszámolását elrendelte.

A 2008. december 31-i fordulónappal készített éves beszámoló alapján megállapítható volt, hogy a felperes 2007. december 31-én 104.037.000,- forint értékű vagyonnal rendelkezett, ezen belül a befektetett pénzügyi eszközök közül a „tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban” mérlegsoron 91.080.000,- forint értékben mutatta ki a részvények együttes értékét. A 2008. december 31-i fordulónapon a részvényátruházás eredményeként ez az összeg 6.821.000,- forintra csökkent. A nyilvántartásokban az alperesi részvények 181,887 %-os árfolyamon szerepeltek.

A felperes az 1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 40 § (1) bekezdés b) pontjára alapított keresetében a 2008. november 13-i és november 20-i részvény-átruházási szerződéseket megtámadta. Arra hivatkozott, hogy a részvény-átruházási szerződés az alperes, mint harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkelkülönbséggel megkötött visszerterhes jogügylet volt, az alperes a részvényeket a névérték 45,3 %-án, illetve a nyilvántartási ár 24,9 %-án szerezte meg. Eredményes megtámadás esetén a felperes a Ptk. 237. § (2) bekezdése alkalmazásával a feltűnően aránytalan értékkelkülönbség kiküszöbölését kérte, és az alperest 63.259.000,- forint megfizetésére kérte kötelezni.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Az eredményes megtámadás esetére az érvénytelenségi ok kiküszöbölése helyett a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján az eredeti állapot helyreállítását kérte hangsúlyozva, hogy az alperes pénzfizetését eredményező ellenszolgáltatás útján a részvényeket soha nem kívánta megszerezni, a részvények átruházására csak a felperes tartozásainak elszámolása érdekében került sor.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Rámutatott arra, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdésének b) pontja, hasonlóan a Ptk. 201. § (2) bekezdéséhez csak arra az esetre biztosít megtámadási jogot, ha a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti

értékkülönbség feltűnően nagy. A feltárt forgalmi adatok alapján megállapítható értéktől való jelentősebb eltérés önmagában - ha az a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás egybevetésével nem jelent feltűnő értékaránytalanságot is - nem alap a szerződés megtámadására. A szolgáltatás értékének megállapításánál elsősorban a forgalmi érték jön figyelembe. Annak vizsgálatánál azonban, hogy az értékkülönbség feltűnően nagy-e, az eset összes körülményét mérlegelni kell. Figyelemmel kell lenni a szerződés egész tartalmára, a forgalmi értékviszonyokra, a kereslet és kínálat alakulására, az értékek ettől függő változásaira, a szerződő felek bármelyikének esetleges külön igényére, fokozott érdekeltiségére a szerződés létrejöttében. Figyelembe kell venni az értékesítési feltételeket, jelentőséget kell tulajdonítani a szerződéskötés körülményeinek, az érték meghatározása módjának is (PK.267.).

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli részvények sem tőzsdei, sem tőzsdén kívüli forgalomban nem vettek részt, értékük megállapítása érdekében ezért pénz- és tőkepiaci szakértőt rendelt ki. A szakértő megállapítása szerint a részvények valós értékének megállapításához a számviteli szabályok szerinti értékelési szabályokból kell kiindulni. A perbeli esetben a piaci érték meghatározásához a számvitelről szóló 2000. évi C. tv. (Számv.tv.) 3. § (9) bekezdés, 12.a. pont aa), ab), ac) alpontjaiban meghatározott értékmérő feltételek hiányoznak, ezért az alperes részvényeinek valós értéke csak a Számv. tv. 3. § (9) bekezdés 12.b. pontja szerint határozható meg, e szerint pedig az alperesi részvények, mint a felperesi társaság vagyonának részei felperesi társaságban nyilvántartott értéke a saját tőke/jegyzett tőke aránya szerint határozható meg, ezt kiegészítően, kontrollként alkalmazható a tőkepiacokról szóló 2001. évi CXX. tv. (Tpt.) 72. § (1) bekezdés bf) pontjában leírt számítási mód. E két érték meghatározási mód alapulvételével a szakértő megállapította, hogy a perbeli 9.265 db részvény 46.325.000,- forintos névértéke mellett a piaci árat elfogadhatóan közelítő értékszámítás szerint a részvények 88.667.573,- forint együttes értéken 191,4033%-os árfolyamon reálisan értékelték. A szakértő ugyanakkor hangsúlyozta azt is, hogy a részvények saját tőke/jegyzett tőke aránya alapján, illetve a Tpt. 72. § (1) bekezdése bf) pontja alapján számított érték - bár valós értéket képvisel - érték felhasználása a részvények árképzéséhez oly módon irányadó, hogy ezt az árfolyamot még számos olyan - a felek által kölcsönösen elismert - tényező befolyásolhatja, amely a vevő és az eladó közötti egyeztetés alapját képezheti. Az igazságügyi szakértő véleménye szerint az alperes zártkörű részvénytársaság részvénytőkepiacán a megegyezéssel ár a vevő és az eladó közötti akarategységben nyilvánul meg, azaz mindkét fél a kölcsönösen kialakított áron köt üzletet. Ez az ár erősen közelíthet a számviteli értékelésből adódó értékhez, mivel általában ez az alku alapja, azonban ezt olyan tényezők is befolyásolhatják, amelyeknek a szabályozott piacokon nincs jelentőségük. Ilyen árcsökkenő tényező a szóban forgó részvények típusa, és az a körülmény, hogy a perbeli esetben a szerződő felek előtt ismert volt a felperesnél maradt részvényeknek az alperes működésére gyakorolt hatása, illetve ennek hiánya. Végső következtetése a szakértőnek az volt, hogy az árat végső soron a tranzakcióban résztvevő felek megegyezése alakítja,

bármilyen elemzés, így az általa alkalmazott két értékszámítási mód, legfeljebb csak megalapozhatja azt.

Az elsőfokú bíróság a szakértői véleményben megállapított 88.667.573,- Ft Sztv.3.§ (9) bekezdése szerint számított értéket kiindulópontul figyelembe vette, ugyanakkor a PK.267. számú Kollégiumi Állásfoglalásban foglalt egyéb körülmények is mérlegelésével azt mégsem találta feltűnően értékaránytalannak. Lényeges tényezőnek tekintette a részvények átruházásának az alapszabályban meghatározott korlátozását, amely a részvények forgalomképességét rendkívül szűk körre korlátozza (Gt.204. § (2) bekezdés), valamint azt a tényt, hogy bár a likvidációs hányadhoz fűződő, nem szavazó elsőbbségi részvények korlátozás nélkül átruházhatók, e részvények valós fogalmi értékét a szavazati jog hiánya, és e részvényosztály jellege alapvetően befolyásolja. Ez a részvényosztály a társaság jogutód nélküli megszűnése esetére a hitelezők igényeinek kielégítése után fennmaradó vagyon felosztása során biztosít csupán a részvényeseknek kedvezőbb mértékű részesedést. Az elsőfokú bíróság további, a valós értéket csökkentő tényezőként vette figyelembe, hogy az átruházott részvények az alperes döntéshozatalában, ekként további gazdálkodásának érdemi befolyására nem voltak alkalmasak a szavazati jog korlátozottsága folytán. Értékelte az elsőfokú bíróság azt a tényt is, hogy a saját részvény vásárlása a megszerzett részvények után a tagsági jogok és az osztalékhoz való jog, mint vagyoni jog gyakorlását is kizárta (Gt.227. §). Hangsúlyosan értékelte az ügyletkötő felek szerződési szándékát, amely bizonyítottan arra irányult, hogy a felperes jogutód nélküli megszüntetésének kezdeményezése előtt a felperes nem vitatott tartozását az alperes könyveiben rendezték úgy, hogy a még fennmaradó kismértékű követelés lehetőséget biztosítson a felszámolási eljárás megindítására. A feleknek ezt a szándékát nem csak a vételárfizetés beszámítás útján történő rendezése bizonyítja, hanem az is, hogy a 2008. november 13-i megállapodást a felek november 20-án módosították, az alperes több törzsrészvényt szerzett meg, ennek ellenére a vételár mértéke nem változott. Mindezek alapján a bíróság a támadott jogügylet érvénytelenségét nem találhatta megállapíthatónak.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes jelentett be fellebbezést. Kérte, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg, és állapítsa meg, hogy a felperes és az alperes között 2008. november 13-án megkötött, majd 2008. november 20-án kijavított részvény átruházásáról szóló szerződés érvénytelen. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság túlzott jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy a részvényekkel a felperes nem tudott érdemi befolyást gyakorolni az alperes döntéshozatalára, így gazdálkodásának érdemi befolyásolására sem voltak alkalmasak az átruházott részvények. A zártkörűen működő részvénytársaság legfőbb döntéshozó szerve a közgyűlés, amely hatáskörénél fogva nem a gazdálkodás érdemi befolyásolására közvetlenül hivatott és alkalmas szervezet. Az elsőfokú bíróság eltúlzott mértékben értékelte a felek szándékát is, és érdemnek tüntette fel az alperes magatartását a felperes tartozásának rendezése során. A felperes véleménye szerint a felek szándékának értékelése során döntő jelentőségű az a körülmény, hogy a felperes elnöke ugyanaz

a S. M. volt, aki egyben az alperes vezérigazgatója is. A felperes önálló szándékáról szó sem lehetett, így a felek közötti áralkuról sem, miután mind a két felet ugyanaz a személy képviselte, függetlenül attól, hogy a részvény-átruházási szerződést a felperes igazgatóságának az egyik tagja írta alá. A részvény-átruházási szerződés csak az alperes érdekeit szolgálta, hogy feltűnően alacsony áron jusson hozzá a felperes részvényeihez, és azt is kompenzációval egyenlítse ki, és ez által kizárja a felperes szövetkezet tagjait, hogy bármilyen mértékű vagyonban részesedjenek.

Az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és abból helyes jogi következtetésre jutott. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helyes indokaira tekintettel hagyta helyben. A fellebbezésben kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság a következőkre utal:

Helyesen indult ki az elsőfokú bíróság abból, hogy a perbeli adás-vételi szerződés szolgáltatása speciális szolgáltatás volt, az adásvétel tárgya nem dolog, hanem részvény volt, amely a 2006. évi IV. tv. (Gt.) 177. § szerint tagsági jogokat megtestesítő, névre szóló, névértékkel rendelkező fogalomképes értékpapír, és amely a Gt. 178. § alapján - ha a törvény eltérően nem rendelkezik - szabadon átruházható. Helyesen utalt arra is az elsőfokú bíróság, hogy egyedül az igazságügyi könyvszakértő véleményében részletezett számítások alapján a feltűnő értékaránytalanságot, illetve a szolgáltatás tárgyának forgalmi értékét nem lehet megállapítani, a szakértő által számított érték ugyanis a Számvv.tv. felhívott rendelkezése szerint is legfeljebb a piaci árat elfogadhatóan közelítő érték. Bár a felhívott PK.267. számú Kollégiumi Állásfoglalás hangsúlyozza, hogy a szolgáltatás értékének a megállapításánál elsősorban a fogalmi érték jön figyelembe, a forgalmi értéket pedig a forgalmi viszonyok, a kereslet és a kínálat alakulása befolyásolja. A perbeli ügyletnél azonban a kereslet és a kínálat vizsgálatára, összehasonlító adatok beszerzésére nincs lehetőség, és nincs adat arra sem - érdeklődés, illetve a felszámolási eljárás során a felperes tulajdonában maradt részvények értékesítésének hiányában - hogy a részvényeket más személy milyen áron vásárolná meg. Helyesen vette figyelembe az elsőfokú bíróság azt a tényt is, hogy az átruházott likvidációs hányadhoz fűződő részvények szavazati jogot nem biztosítanak, a törzsrészvények és a szavazatelsőbbégi részvények forgalma pedig korlátozott, ezek a körülmények azonban a számviteli törvény szerinti érték - más társaságban meglévő vagyoni részesedés értéke - meghatározáskor nem tudnak érvényesülni, ezért sem lehet mérvadó a forgalmi érték meghatározásánál a szakértő által számított érték.

A felperes tehát a perben - bár a bizonyítás a Pp. 164§ (1) bekezdése alapján őt terhelte - nem tudta bizonyítani azt, hogy a részvények értéke magasabb volt, mint a

vételár, és ezért a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közt feltűnően nagy értékkülönbség van. A keresetet ezért az elsőfokú bíróság helyesen utasította el.

A másodfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja, (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíj és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az illeték-feljegyzési joga folytán le nem rótt illeték megfizetésére.

P é c s, 2011. április 6.

. Kovács Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Zóka Ferenc s.k. előadó bíró, Dr. Gyöngyösiné Dr. Antók Éva s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő